

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา

Guidelines for Developing Student Affair Administration of Secondary Schools in Nakhon Ratchasima

วิริยะ กินขุนทด^{1*} และกานต์ เนตรกลาง²
Wiriya Kinkhunthod^{1*} and Kant Netklang²

^{1*2} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000

^{1*2} Educational Administration Department, Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat
University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

^{1*} Corresponding Author, E-mail : wiriyakin28@gmail.com

Received: 28 August 2021, Revised: 2 December 2021, Accepted: 9 December 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน 2) เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนและ 3) หาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในนครราชสีมา และสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 90 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย และผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน คัดเลือกด้วยวิธีการแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแล้วบรรยายเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาจำแนกตามสังกัดของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในนครราชสีมา และสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาพบว่า งานกิจการนักเรียนต้องให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนงานโดยมีการจัดคนเข้าทำงานให้เหมาะสม ใช้การสื่อสารทุกรูปแบบเพื่อประสานงานกับเครือข่ายภายนอก ส่งเสริมพฤติกรรมนักเรียนให้เป็นคนดีก่อนที่จะเป็นคนเก่ง ส่งเสริมประชาธิปไตยที่เริ่มตั้งแต่ระดับห้องและต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานใช้วางแผนในการพัฒนาต่อไป

คำสำคัญ : งานกิจการนักเรียน,การบริหารงานกิจการนักเรียน

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the state of student affairs administration, 2) compare the state of student affairs administration, and 3) find a guideline for the development of student affairs administration of secondary schools in Nakhon Ratchasima by using quantitative and qualitative research methodology. The samples were administrators of schools under the Nakhon Ratchasima Secondary Educational Service Area Office and the Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization of 90 people. By using ready-made tables, Krejcie and Morgan and informants about the development of student affairs administrators of secondary schools in Nakhon Ratchasima, including five experts, selected a specific method. The research tools were a questionnaire and interview form. Analyzed the data using frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis, which described the discovery as an article. The research results found that 1) State of Student Affairs administration of Secondary Schools in Nakhon Ratchasima. The overall picture is at a high level. 2) The results of comparing the student affairs administration of secondary schools in Nakhon Ratchasima. Classified according to the school's affiliation, it found that the Nakhon Ratchasima Secondary Educational Service Area Office and the Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization Differed significantly at the .05 level. And 3) Guidelines for student affairs administration development of secondary schools in Nakhon Ratchasima found that student affairs must involve all parties in planning the work. With appropriate arrangements of people to work, use all forms of communication to coordinate with external networks. Encourage student behavior to be good before becoming good. Promote democracy that starts at room level and must be evaluated for further development planning

Keywords: Student affairs, Student Affairs Administrator

1. บทนำ

พระราชกรณียกิจด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวคือต้นแบบแห่งความพยายามในการพัฒนาคนไทยด้วยการให้โอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ตลอดจนการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมที่เหมาะสมกับการพัฒนาประเทศและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขของคนไทยทั้งปวง ในทุกยุคทุกสมัย ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการใช้เทคโนโลยีในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่ยุค Thailand 4.0 ซึ่งหากหน่วยงานที่จัดการศึกษาทั้งในระดับกระทรวง ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษานั้นได้น้อมนำพระราชดำริและพระราชกรณียกิจด้านการศึกษาไปขยายผลต่ออย่างจริงจังและต่อเนื่อง การพัฒนาการศึกษาไทยก็คงบรรลุเป้าหมายที่จะส่งผลให้คนไทยทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนักเรียนไทยยังมีความสามารถ

ทางวิชาการต่ำทั้งเรื่องการอ่าน คิด วิเคราะห์ และนอกจากความสามารถทางวิชาการที่ยังไม่ปรากฏผลที่ชัดเจนแล้ว เด็กและเยาวชนไทยยังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรม เช่น การใช้ความรุนแรง ยาเสพติด ขาดจิตอาสา ไม่มีวินัยขาดความรับผิดชอบ เป็นต้น ซึ่งเป็นโจทย์สำคัญสำหรับการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองที่ดี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

โรงเรียนเป็นสถาบันที่สำคัญอย่างยิ่งสถาบันหนึ่งในสังคม ซึ่งจะทำหน้าที่ต่อจากสถาบันหลักคือสถาบันครอบครัว และหน้าที่โดยตรงของโรงเรียนคือ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นหรือนำไปประกอบอาชีพได้ โรงเรียนต้องสนับสนุนให้ผู้เรียนร่วมมือกันใช้ความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ฝึกให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขและเป็นพลเมืองที่ดี โรงเรียนไม่ได้มีหน้าที่เฉพาะเพียงแต่ให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จแต่ทางวิชาการเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังต้องทำหน้าที่จัดมวลประสบการณ์ให้เกิดกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความสุขกับการเรียนรู้ เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกและปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย เศรษฐกิจพอเพียงและหน้าที่ทั้งของตนเองและผู้อื่น ซึ่งการจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและตลอดจนทางด้านคุณธรรมจริยธรรม ที่ดีงาม (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2562)

งานกิจการนักเรียนเป็นอีกหนึ่งภาระงานที่สำคัญ ซึ่งสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียน ที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันเพื่อช่วยให้ครูเข้าใจเข้าถึงและพัฒนาผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการวางแผน และการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพเพื่อสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสถานะ เศรษฐกิจสังคม การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ภาวภูมิใจ ในความเป็นชาติไทย เกิดการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยผ่านกระบวนการทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เทิดทูนและจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะ ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ปรับตัว มีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกัน สามารถเลือกดำเนินชีวิตอย่างผู้มีภูมิรู้มีภูมิธรรมและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับภาวะการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสังคมโลก (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2562)

ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา จึงสนใจที่จะศึกษาและหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการช่วยเหลือนักเรียน ในด้านต่าง ๆ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ และผู้วิจัย เห็นว่าการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนางานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา จะช่วยสนับสนุนให้ผู้บริหารได้แนวทางในการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน
- 2.3 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

3. สมมุติฐาน

สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา กับโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาแตกต่างกัน

4. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 แนวคิดทฤษฎี

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเชิงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารโรงเรียนการบริหารงานกิจการนักเรียนซึ่งจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีสรุปได้ว่า งานกิจการนักเรียนนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารและครูในโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญต่อกิจการนักเรียน โดยการจัดโครงสร้างการบริหารงานกิจการนักเรียนตามขอบข่ายงานกิจการนักเรียน ของมาตรฐาน การปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2560 (ปรับปรุง พ.ศ. 2562) ซึ่งได้แก่การวางแผนงานกิจการนักเรียน การบริหารงานกิจการนักเรียน การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ร่วมถึงการประเมินผลการดำเนินงาน กิจการนักเรียน ตลอดจนการช่วยสร้างประสบการณ์แก่นักเรียนให้มีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติที่กำหนดไว้ และเป็นไปตามแนวการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มุ่งให้ ความสำคัญแก่นักเรียนเป็นอันดับแรก ช่วยนักเรียนให้เติบโตเป็นพลเมืองที่สุจริตและเป็นศาสนิกชนที่ดี เพื่อเป็นอนาคตที่ดีของประเทศชาติสืบไป

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิภาวรรณ โชติสวัสดิ์ (2555) ได้ศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษาพ.ศ. 2552 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รองลงมา คือการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน การวางแผนงานกิจการนักเรียน และการบริหารงานกิจการนักเรียน

กาญจนา บัวไสว (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า 1) สภาพปัจจุบันการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง รูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ได้พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 11 ด้าน 1) การวางแผนงานกิจการนักเรียน 2) การบริหารกิจการนักเรียน 3) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) งานครูที่ปรึกษาครูประจำชั้น 5) งานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 6) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 7) งานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และโรคเอดส์ในสถานศึกษา 8) งานครูเวรประจำวัน 9) งานกิจกรรมนักเรียน 10) งานสารวัตรนักเรียน 11) การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

รุจิรัตน์ พวงโต (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียน คือ การวางแผนงานและสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันเป็นการส่งเสริมให้ครูเห็นถึงความสำคัญของอาชีพครูว่าไม่ใช่แค่สอนหนังสืออย่างเดียว แต่ต้องมีหน้าที่อบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดี การจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน งานด้านคุณธรรมและจริยธรรมการสร้างเสริมวินัย การปฏิบัติตนและแนวทางการเป็นครูมืออาชีพ สร้างขวัญและกำลังใจให้ครูที่มีความเอาใจใส่ในการทำงาน งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนการส่งเสริมการสานสัมพันธ์ของครูในโรงเรียนหรือนอกเครือข่ายเพื่อแก้ไขปัญหา นักเรียน งานส่งเสริมประชาธิปไตยส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้เทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาในการทำงานให้ดียิ่งขึ้นงานประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนสร้างแรงจูงใจในการมอบรางวัลเกียรติยศให้ครูผู้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เพื่อเป็นรางวัลและเป็นที่ยอมรับ

5. วิธีการดำเนินการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ประชากร ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 108 โรงเรียน โดยแยกเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครราชสีมา จำนวน 50 โรงเรียน และโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 58 โรงเรียน

5.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกนได้โรงเรียนจำนวน 90 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 90 คน ซึ่งแยกเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครราชสีมา จำนวน 42 คน และ ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 48 คน ได้มาจากการเทียบบัญชีรายชื่อและให้ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน

กิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาโดยการสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา ผู้อำนวยการกลุ่มลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน ศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะเชี่ยวชาญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมาและผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะเชี่ยวชาญของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนครราชสีมา

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามที่ครอบคลุมตามกรอบของการวิจัยเกี่ยวกับ ขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานกิจการนักเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2560 (ปรับปรุง พ.ศ. 2562) แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา มี 6 ด้าน คือ 1) การวางแผนงานกิจการนักเรียน 2) การบริหารงานกิจการนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 4) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 6) การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ซึ่งมีลักษณะแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับคือสภาพการบริหารงานกิจการ นักเรียนมากที่สุด สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนมาก สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนปานกลาง สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนน้อย และสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนน้อยที่สุด

5.2.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดหัวข้อเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา แต่ละด้านในการบริหารงานกิจการนักเรียน ซึ่งได้มาจากแบบสอบถามฉบับที่ 1 ประกอบด้วยคำสัมภาษณ์ 6 ด้าน ด้านละ 1 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยของสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนน้อยที่สุด

5.3 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความถูกต้องของรูปแบบ และความถูกต้องของภาษา พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Index of Item-objective Congruence: IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์, 2547) จากนั้นนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามมา วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .938

5.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดำเนินการตามแต่ละเครื่องมือ ดังนี้

5.4.1 แบบสอบถาม

5.4.1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อขอความร่วมมือไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา และสำนักงานกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

5.4.1.2 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา และสำนักงานกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เพื่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนในสังกัด

5.4.1.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ตามที่ได้รับส่งคืนทางออนไลน์ ทางไปรษณีย์และเก็บแบบสอบถามที่เหลือด้วยตนเอง

5.4.2 แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.4.2.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อขอความร่วมมือให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน

5.4.2.2 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อและส่งหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ (Interview) ด้วยตนเอง

5.4.2.3 ผู้วิจัยดำเนินการนัดหมายวัน เวลา สถานที่ ผู้ให้การสัมภาษณ์ล่วงหน้าโดยนัดหมายสัมภาษณ์ระหว่างวันที่ 11 - 25 มีนาคม พ.ศ. 2564

5.4.2.4 ผู้วิจัยจัดเตรียมอุปกรณ์บันทึกภาพและเครื่องบันทึกเสียง

5.4.2.5 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ โดยมีการขออนุญาตในการบันทึกภาพและเสียงเอาไว้เป็นหลักฐานประกอบการสัมภาษณ์

5.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณหาความถี่ ร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t (t-test)

6. ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 90 คน จำแนกตามสังกัดโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศและสังกัดโรงเรียน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	ความถี่ (คน) (n = 90)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	66	73.33
1.2 หญิง	24	26.67
2. สังกัดของโรงเรียน		
2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา	42	46.67
2.2 องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา	48	53.33
รวม	90	100

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 ส่วนสังกัดโรงเรียนส่วนใหญ่ เป็นสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครราชสีมา จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การวางแผนงานกิจการนักเรียน	4.45	0.41	มาก
2. การบริหารงานกิจการนักเรียน	4.47	0.42	มาก
3. การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	4.62	0.40	มากที่สุด
4. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.55	0.36	มากที่สุด
5. การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	4.62	0.40	มากที่สุด
6. การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน	4.40	0.44	มาก
รวม	4.40	0.33	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย

คุณธรรม จริยธรรม และด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.40) รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.36) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.44)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสังกัดโรงเรียน

สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน	สพม.นม.		อปจ.นม.		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การวางแผนงานกิจการนักเรียน	4.57	0.34	4.35	0.44	2.55*	.013
2. การบริหารงานกิจการนักเรียน	4.62	0.36	4.34	0.43	3.31*	.001
3. การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	4.67	0.34	4.58	0.45	1.00	.319
4. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.64	0.36	4.48	0.35	2.14*	.035
5. การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	4.74	0.36	4.51	0.41	2.77*	.007
6. การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน	4.50	0.40	4.30	0.45	2.20*	.030
รวม	4.50	0.28	4.31	0.35	2.85*	.005

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา กับสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียนด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

แนวทางการพัฒนาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในแต่ละด้าน ด้านละ 1 ประเด็น เพื่อนำมากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ ซึ่งได้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

6.1 แนวทางในการพัฒนางานกิจการนักเรียนเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลจากระบบการรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนจะต้องใช้หลักการมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็นจากผู้ที่ได้รับผลโดยตรง ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น อาจจะมีการรับฟังความคิดเห็นผ่านช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นช่องทางออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วมากขึ้นในปัจจุบัน หรือรับฟังจากปัญหาที่เกิดขึ้นจริงซึ่งได้มาจากการประเมินผลในปีการศึกษาที่ผ่านมา โดยใช้หลักของ PDCA เป็นกรอบในการวางแผนงานกิจการนักเรียน

6.2 แนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่านจะต้องหาหนังสือใหม่ทันสมัยมาให้นักเรียนได้อ่านอยู่เสมอ ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยโดยให้นักเรียนได้อ่านข่าวจากสื่ออินเทอร์เน็ตแล้วให้นักเรียนสรุปใจความจากการอ่าน และมีการจัดแข่งขันโดยมีรางวัลยกย่องชมเชยให้นักเรียนด้วย

6.3 แนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่าจะต้องสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจให้กับนักเรียน ทั้งทางด้านวิชาการและกิจกรรมที่ได้ลงมือปฏิบัติ โดยอาจจะใช้กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ให้เกิดประโยชน์ หรือกิจกรรมจิตอาสา โดยให้เด็กได้รู้ว่าง่วงเวลานั้นสามารถทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ หรืออาจจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ซึ่งจะสำเร็จได้ด้วยการประสานกันระหว่างผู้บริหาร ครู รวมไปถึงผู้ปกครองในการร่วมด้วยช่วยกันจัดกิจกรรมให้เกิดประโยชน์ในช่วงเวลาว่างของนักเรียน

6.4 แนวทางในการพัฒนาการเสริมทักษะชีวิตและคุ้มครองนักเรียนจะต้องเริ่มต้นจากการให้ครูสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเชิงสถานการณ์ การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ และในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น การเข้าค่ายพักแรมของลูกเสือ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะชีวิตโดยการได้หุงข้าวเอง ทำกับข้าวเอง กางเต็นท์พักแรมเอง ส่วนของการคุ้มครองนักเรียนก็ต้องดำเนินการตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก ซึ่งจะต้องมีครูกิจการนักเรียนเข้ามาดูแลอย่างใกล้ชิด

6.5 แนวทางในการพัฒนาให้โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและสร้างบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตยในโรงเรียนจะต้องส่งเสริมให้มีการเลือกตั้งตั้งแต่ระดับห้องเรียน โดยให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ที่สำคัญควรเป็นแบบอย่างในการรู้จักยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างและหลอมความคิดเห็นที่ต่างต่างนั้นเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป

6.6 แนวทางในการพัฒนาให้โรงเรียนมีการชี้ปัญหาและข้อขัดข้องด้านประสิทธิภาพของงานกิจการนักเรียนจากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่าจะต้องมีการประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน หรือชุมชน ที่เข้ามามีส่วนในกิจกรรมนั้น ๆ และใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการอำนวยความสะดวกในการประเมินผล หากมีข้อขัดข้องก็จะสามารถระบุปัญหาด้านนั้น ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

7. สรุปผลการวิจัย

7.1 สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

7.2 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา กับสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนและด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการ

นักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7.3 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

7.3.1 แนวทางในการพัฒนางานกิจการนักเรียนเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลจากระบบการรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนจะต้องใช้หลักการมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็นจากผู้ที่ได้รับผลโดยตรง ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น อาจจะมีการรับฟังความคิดเห็นผ่านช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นช่องทางออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วมากขึ้นในปัจจุบัน หรือรับฟังจากปัญหาที่เกิดขึ้นจริงซึ่งได้มาจากการประเมินผลในปีการศึกษาที่ผ่านมา โดยใช้หลักของ PDCA เป็นกรอบในการวางแผนงานกิจการนักเรียน

7.3.2 แนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่านจะต้องหาหนังสือใหม่ ทันยุคทันสมัยมาให้นักเรียนได้อ่านอยู่เสมอ ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยโดยให้นักเรียนได้อ่านข่าวจากสื่ออินเทอร์เน็ตแล้วให้นักเรียนสรุปใจความจากการอ่าน และมีการจัดแข่งขันโดยมีรางวัลยกย่องชมเชยให้นักเรียนด้วย

7.3.3 แนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์จะต้องสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจให้กับนักเรียน ทั้งทางด้านวิชาการและกิจกรรมที่ได้ลงมือปฏิบัติ โดยอาจจะใช้กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ให้เกิดประโยชน์ หรือกิจกรรมจิตอาสา โดยให้เด็กได้รู้ว่าช่วงเวลาวางนั้นสามารถทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ หรืออาจจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ซึ่งจะสามารถทำได้ด้วยการประสานกันระหว่างผู้บริหาร ครู รวมไปถึงผู้ปกครองในการร่วมด้วยช่วยกันจัดกิจกรรมให้เกิดประโยชน์ในช่วงเวลาว่างของนักเรียน

7.3.4 แนวทางในการพัฒนาการเสริมทักษะชีวิตและคุ้มครองนักเรียนจะต้องเริ่มต้นจากการให้ครูสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเชิงสถานการณ์ การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ และในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น การเข้าค่ายพักแรมของลูกเสือ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะชีวิตโดยการได้หุงข้าวเอง ทำกับข้าวเอง กางเต็นท์พักแรมเอง ส่วนของการคุ้มครองนักเรียนก็ต้องดำเนินการตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กซึ่งจะต้องมีครูกิจการนักเรียนเข้ามาดูแลอย่างใกล้ชิด

7.3.5 แนวทางในการพัฒนาให้โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและสร้างบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตยในโรงเรียนจะต้องส่งเสริมให้มีการเลือกตั้งตั้งแต่ระดับห้องเรียน โดยให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ที่สำคัญควรเป็นแบบอย่างในการรู้จักยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างและหลอมความคิดเห็นที่ต่างต่างนั้นเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป

7.3.6 แนวทางในการพัฒนาให้โรงเรียนมีการชี้ปัญหาและข้อขัดข้องด้านประสิทธิภาพของงานกิจการนักเรียนจะต้องมีการประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน หรือชุมชน ที่เข้ามามีส่วนในกิจกรรมนั้น ๆ และใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการอำนวยความสะดวกในการประเมินผล หากมีปัญหาหรือข้อขัดข้องก็จะสามารถระบุปัญหาด้านนั้น ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

8. อภิปรายผล

8.1 สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่สำคัญของโรงเรียนซึ่งงานหลักคือการพัฒนา

นักเรียนให้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและตลอดจนทางด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ที่ได้กำหนดไว้ว่านโยบายด้านการศึกษาที่มีการเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ มุ่งมั่นที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึง โดยคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ เสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา การจัดการศึกษาจะเน้นการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและท้องถิ่น ร่วมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชน เพื่อให้การศึกษาสร้างคน และสร้างความรู้สู่สังคมคุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพ

8.2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวม พบว่าสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา กับสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เห็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ได้มีการถ่ายโอนมาจากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานด้านต่าง ๆ รวมไปถึงด้านการบริหารกิจการนักเรียนซึ่งอาจจะมีการกำหนดการบริหารงานกิจการนักเรียนที่ไม่ค่อยชัดเจน และไม่มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงเนตร สารวูวงศ์ (2557) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาที่ถ่ายโอนสู่องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัญหาและอุปสรรคหลังการถ่ายโอนภารกิจการจัดการศึกษาให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเกิดจากความไม่พร้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ขาดโครงสร้างองค์กรและบุคลากรที่มีความรู้เพื่อรองรับภารกิจด้านการจัดการศึกษาขาดการสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ และปัญหาสมรรถนะในการสอนของบุคลากรครู และสอดคล้องกับเปรมวิทย์ ทองเชื้อ (2564) ที่กล่าวว่าสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์มีการกำหนดการบริหารงานกิจการนักเรียนไม่ค่อยชัดเจน จึงทำให้การดำเนินการในกิจการต่าง ๆ ไม่ค่อยชัดเจน รวมถึงการกำกับติดตามและการประเมินผลงานกิจการนักเรียนยังคงมีข้อบกพร่องในการดำเนินการในส่วนต่าง ๆ

8.3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

8.3.1 แนวทางในการพัฒนางานกิจการนักเรียนเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลจากระบบการรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนจะต้องใช้หลักการมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็นจากผู้ที่ได้รับผลโดยตรง ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น อาจจะมีการรับฟังความคิดเห็นผ่านช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นช่องทางออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วมากขึ้นในปัจจุบัน หรือรับฟังจากปัญหาที่เกิดขึ้นจริงซึ่งได้มาจากการประเมินผลในปีการศึกษาที่ผ่านมา โดยใช้หลักของ PDCA เป็นกรอบในการวางแผนงานกิจการนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับ สมพร โพธิ์กำเนิด (2557) กล่าวว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน เน้นฝึกฝนความรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติตลอดทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ปลูกจิตสำนึกและค่านิยมที่ดี ซึ่งหนึ่งในการพัฒนาผู้เรียน คือ

กระบวนการพัฒนาผู้เรียน ในส่วนของการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการพัฒนาโดยใช้กิจกรรมงานกิจการนักเรียน ทั้งด้านงานกิจกรรมนักเรียน งานครูที่ปรึกษา งานส่งเสริมวินัย และพฤติกรรมนักเรียน งานส่งเสริมประชาธิปไตย งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน งานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม งานเครือข่ายผู้ปกครองบริการชุมชน สถานศึกษาได้มีการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ที่มีความแตกต่างกันไปตามบริบทของผู้เรียน

8.3.2 แนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่านจะต้องหาหนังสือใหม่ทันสมัยมาให้นักเรียนได้อ่านอยู่เสมอ ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย โดยให้นักเรียนได้อ่านข่าวจากสื่ออินเทอร์เน็ตแล้วให้นักเรียนสรุปใจความจากการอ่าน และมีการจัดแข่งขันโดยมีรางวัลยกย่องชมเชยให้นักเรียนด้วย สอดคล้องกับวาริน เชิญกลาง (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่าการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียน ให้ประสบผลสำเร็จ เพราะผู้บริหารจะเป็นบุคคลสำคัญที่คอยผลักดันแรงขับเคลื่อนสู่บุคลากรทุกฝ่ายให้ปฏิบัติตามเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

8.3.3 แนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จะต้องสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจให้กับนักเรียน ทั้งทางด้านวิชาการและกิจกรรมที่ได้ลงมือปฏิบัติ โดยอาจจะใช้กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ให้เกิดประโยชน์ หรือกิจกรรมจิตอาสา โดยให้เด็กได้รู้ว่าช่วงเวลาว่างนั้นสามารถทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ หรืออาจจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ซึ่งจะสำเร็จได้ด้วยการประสานกันระหว่างผู้บริหาร ครู รวมไปถึงผู้ปกครองในการร่วมด้วยช่วยกันจัดกิจกรรมให้เกิดประโยชน์ในช่วงเวลาว่างของนักเรียนสอดคล้องกับสุทธิพล ห้วยทราย (2557) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารกิจการนักเรียนคือเพื่อเป็นการจัดการเรียนการสอนนอกเหนือจากเนื้อหาวิชาการเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเรียนรู้เพื่อการค้นพบตนเองส่งเสริมบุคลิกภาพ พัฒนาการของตนเองและความเจริญงอกงามทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเพื่อเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และเจริญเติบโตเป็นคนดีของสังคมไป

8.3.4 แนวทางในการพัฒนาการเสริมทักษะชีวิตและคุ้มครองนักเรียนจะต้องเริ่มต้นจากการให้ครูสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเชิงสถานการณ์ การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ และในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น การเข้าค่ายพักแรมของลูกเสือ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะชีวิตโดยการได้หุงข้าวเอง ทำกับข้าวเอง กางเต็นท์พักแรมเอง ส่วนของการคุ้มครองนักเรียนก็ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก ซึ่งจะต้องมีครูกิจการนักเรียนเข้ามาดูแลอย่างใกล้ชิดซึ่งสอดคล้องกับสภาพ เดชโฮม (2562) กล่าวว่าแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียนด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสถานศึกษาควรมีการวางแผนกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจน มีการคัดกรองนักเรียนอย่างออกเป็นกลุ่มปกติกลุ่มเสี่ยง กลุ่มที่มีปัญหา และกลุ่มพิเศษ อย่างชัดเจน จะได้ตรวจสอบ แก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างทั่วถึงสถานศึกษามีการดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหา และจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนในกลุ่มปกติ สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อนักเรียน มีการตรวจสอบเอกสารหลักฐาน และประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปจนถึงการติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

8.3.5 แนวทางในการพัฒนาให้โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและสร้างบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตยในโรงเรียนจะต้องส่งเสริมให้มีการเลือกตั้งตั้งแต่ระดับห้องเรียน โดยให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ที่สำคัญควรเป็นแบบอย่างในการรู้จักยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างและหลอมความคิดเห็นที่ต่างต่างนั้นเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อไปสอดคล้องกับศิริชัย โอมฤก (2554) กล่าวว่าการบริหารงานกิจการนักเรียนมีความสำคัญเป็นภารกิจที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง ในการส่งเสริมการดำรงชีวิตร่วมกันของนักเรียนตามระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล ช่วยส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนอย่างทั่วถึง สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน พัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้เทคนิคในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อม

8.3.6 แนวทางในการพัฒนาให้โรงเรียนมีการแก้ปัญหาและข้อขัดข้องด้านประสิทธิภาพของงานกิจการนักเรียนจะต้องมีการประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน หรือชุมชน ที่เข้ามามีส่วนในกิจกรรมนั้น ๆ และใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการอำนวยความสะดวกในการประเมินผล หากมีปัญหาหรือข้อขัดข้องก็จะสามารถระบุปัญหาด้านนั้น ๆ ได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับฉันทิยา เอื้อนอมจิตตกุล (2556) กล่าวว่าแนวทางในการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนควรเน้นการทำงานให้เป็นกระบวนการที่ชัดเจนมีการประเมินผลการจัดโครงการทุกครั้งโดยให้ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย และควรมีการประชุมชี้แจงให้ครูเขาใจถึงความสำคัญของการประเมินผลการดำเนินงาน มีการนิเทศการดำเนินงานกิจการนักเรียนที่เป็นรูปธรรม และมีความต่อเนื่องเพื่อให้มีการประเมินผลการดำเนินงานทุกครั้ง และมีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนางานกิจการนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

9.1.1 การศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ทำให้ได้ข้อมูลสำหรับการกำหนดนโยบายและแผนงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

9.1.2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาโรงเรียนให้มีมาตรฐานที่ดีขึ้น

9.1.3 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงพัฒนาและประยุกต์ใช้กับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

9.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

9.2.1 ควรมีการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดอื่น ๆ

9.2.2 ควรมีการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

10. เอกสารอ้างอิง

กัญญา บัวไสว. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ดวงเนตร สำราญวงศ์. (2557). ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาที่ถ่ายโอนสู่องค์กรบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 6(11) : 149-169.
- เปรมวิทย์ ทองเชื้อ. (2564). ปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*. 4(2) : 23-35.
- รุจิรัตน์ พวงโต. (2562). การบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*. 6(1) : 174-185.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2547). *ระเบียบวิธีวิจัย*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.
- วณิชย เอื้อนอมจิตตกุล. (2556). *การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนจิวรชัยบุญมีรังสฤษดิ์*. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วาริน เชิญกลาง. (2559). การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี. *วารสารวิจัยและพัฒนาวิทยาลัยอรรถาภิธาน ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 11(1) : 81-90.
- วิภาวรรณ โชติสวัสดิ์. (2555). *การบริหารงานกิจการนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ศิริชัย โอเมถก. (2554). *การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สถาพร เดชโฮม. (2562). สภาพและปัญหาการดำเนินงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 8(29) : 32-42.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *สภาวะการศึกษาไทยปี 2559/2560 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0*. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2562). *มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2560 (ปรับปรุง พ.ศ. 2562)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุทธิพล ห้วยทราย. (2557). *รูปแบบความเสี่ยงด้านการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมพร โพธิ์กำเนิด. (2557). *การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.